

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako : : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K.

List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila : : sprejema tiskarna J. Krajec nasl. : :

Oklic.

Na vse mogoče načine se občinstvo v sedanjem času prizadeva, da bi z dejanskimi in požrtvovalnimi dokazi svoje ljubezni in skrbnega sočustvanja omililo vojskine trdote. Za oskrbo ranjenih in bolnih pripadnikov vojske skrbe družba rudečega križa in za ostalo družino v vojni se nahajajočih krajni pomožni odbori in vojni pomožni urad, ki so se v tem obziru že z največjim uspehom obrnili na požrtvovalnost občinstva.

Dolžnost človeške ljubezni in hvaležnosti pa je, da se spominjamo tudi v vojski se nahajajočih hrabrih branilcev domovine in tudi tem svojo skrb posvečamo.

Ta plemeniti namen si je za svoj cilj postavil pri c. kr. vojnem ministrstvu ustanovljeni vojni oskrbovalni urad.

Dasi je avstrijski vojak od vojaške uprave prav izvrstno opravljen, oblečen ter s hrano preskrbljen, vendar pa naj mu praktična darila prinašajo dobrodošle pozdrave iz domovine.

Skoraj vsakdo izmed nas zaostalih ima med v vojni se nahajajočimi bližnje sorodnike, prijatelje in znanke, katerim bi rad napornosti in težkoče vojnega življenja olajšal. Nanje naj misli in pri tem tudi onih ne pozabi, ki so sami na svetu ter nimajo pričakovati daril ljubezni od doma.

Podpisani se torej obračate na občinstvo z iskreno prošnjo, da naj se jim v svrhu obdarovanja v vojski se nahajajočih vojakov pošlje darila, bodisi v denarju, za katerega se bodo darila nakupila, bodisi v naturalijah. Vsakdo naj pri tem plemenitem delu po svoji moči pomaga. Vsak tudi najmanjši dar se bode porabil.

Kot darove v naturalijah se želi: čaj, čokolada (kola), kakao, sladkor (sladkorčki) suho pecivo (cakes, prepečenec, lect itd.), trdi sir (primsen-sir v zaprtih posodah), prekajeno meso (to v pozni jeseni in po zimi), sardine, salami in suhe klobase, presušeno sadje, kompoti, marmelade, če mogoče v lesenih zabojčkih, orehi in kostanj, zdravilna vina, rum, mineralne vode, sadne soke, smodke, cigarete, tobak za kajo in za žvečenje, cevčice za smodke in cigarete iz lesa ali papirja, žepni noži, praktična užigala, pipe za tobak, jedilno orodje, milo in milnati listki, termosteklenice, svinčniki, pisalni papir, krpe za noge iz ovčje volne, nogavice, nočne čepice (cevkaste snežne oglyavnice), jopiči vseh vrst, ovratne rute vseh vrst, zapestniki (približno 10 cm dolgi), ušesniki, volnene rokavice, kukala in buzole.

Vrhna obleka mora biti sive barve. Darila v naturalijah gori omenjenih vrst naj se blagovoli oddati v deželni dvorcu. Darila v denarju naj se z označbo „za vojni oskrbovalni urad“ pošljejo deželnemu predsedništvu.

V Ljubljani, dne 13. septembra 1914.

Karla baronica Schwarz,
Bogumila Šušteršič.

Zmagoslavni boji naših čet s Srbi.

Iz boja pri Mitrovici. Srbske čete so dobile v noči od sobote na nedeljo zapoved, da prekoračijo Savo pri Rači, Klenku, Mitrovici in Kupinovu. Že prej so dali Srbom špijonske signale s svetilkami, s ka-

terimi so naznanili, da je pot prosta. Vendar je avstro-ogrsko poveljstvo bilo o tem signaliziranju zelo dobro poučeno. Poveljstvo je ob enem zapovedalo, naj se nikjer ne stavijo zapreke Srbom pri prehodu čez Savo. Šele, ko so bili Srbi na železnih pontonih na tej strani Save, tedaj je šla njihova glavna moč po dveh mostovih, in sicer pri Mitrovici in Ostružnici čez Savo. Na čelu je korakala polkovna godba, ker so si Srbi na temelju ogleduških poročil predstavljali, da bodo vkorakali v Mitrovico brez boja.

Komaj so prišle zadnje čete čez Savo, razbije naše topništvo narejene mostove in obstreljuje neprestano Savo. Srbska prednja straža, obstoječa iz četašev, je bila takoj pobita. Pri vsakem četašu so pozneje našli ročne bombe in ekrazit. Srbska pehota se je naenkrat našla obkoljena od naše dobro zavarovane pehote. Strašna panika se je polastila utrujene srbske divizije in posledica tega je bilo takojšnje zajetje.

Boji pri Rači. Tisti čas, ko je bil boj med Mitrovico in Hrtkovci, je prekoračil Savo del srbske vojske pri Rači. Ali tudi tukaj so bile naše čete pripravljene in sovražnik je naletel na silen odpor. Po kratkem boju se je posrečilo premagati sovražnikove čete. Srbi so bili pobiti, ranjeni ali pa vjeti.

Rača se nahaja blizu izliva Drine v Savo.

Vroč boj pri Kupinovem. Ravno tako je poskušal en oddelek timoške divizije prekoračiti Savo, ali je bil odbit in pognan v beg. Do večjega boja je zopet prišlo pri Kupinovem. Sovražnik je poslal svoje čete iz Skele v Srbiji čez Savo v Kupinovo.

Ker pa Srbi niso naleteli na odpor, so mislili, da ni tamkaj naših čet in so šli proti Šidu. Njihovo prodiranje ni dolgo časa trajalo, ker so se približali našim pozicijam. Naenkrat so bili od vseh strani obsuti od toče krogel. Srbi so se samo malo časa upirali. Kakor se poroča, je padlo v tem boju nad 3000 Srbov.

Bitka pri Grabovcu. Medtem, ko so srbske čete, ki so dne 7. t. m. prekoračile Savo pri Mitrovici, Rači, Klenku in Kupinovu, bile deloma vjete, so prekoračili Srbi dne 8. t. m. Savo pri Grabovcu v bližini Klenka. Naše čete so bile takoj na dotičnem kraju in so pričele boj. Bitka med Grabovcem in Hrtkovci traja dalje.

9000 Srbov ujetih pri Kupinovu in Progarju. Novejše vesti že poročajo vest iz Budimpešte: Naše čete so v kotu Kupinovo—Progar zopet ujele 9000 Srbov in zaplenile ogromno vojnega materiala. Srbski general Stjepanovič je po poročilih hrvaških listov v bojih pri Mitrovici padel.

Pri Mitrovici je bilo poraženih 15.000 Srbov. Timoška divizija, ki je prekoračila Savo pri Mitrovici, je štela 15.000 mož brez rezerv. Naše čete so vjele 6000 Srbov, med njimi mnogo srbskih štabnih in višjih častnikov. Vjetniki so razoroženi in odpeljani v Rumo. Oni Srbi, ki so pri srbski Skeli prešli preko Save v Kupinovo, so po računu naših vojakov izgubili 3000 mrtvih in ranjenih.

Srbi vrženi iz Srema in Banata. Dunaj, 16. sept. (Kor. urad.) Uradno se naznanja: **Srbske moči, ki so udrle čez Savo, so bile povsodi vržene nazaj. V Sremu in Banatu ni nobenega sovražnika**

več. — Namestnik načelnika generalnega štaba pl. Höfer, generalni major.

Brezupne razmere v Srbiji. Iz Niša poročajo v Sofijo, da je položaj Srbije brezupen; Srbi sami priznavajo, da znašajo njihove izgube doslej **25.000 mož mrtvih in ranjenih.** Sedaj je pa prišel v deželo drug, nov sovražnik: **lakota.** Živil je komaj toliko v zalogi, da komaj zadoščajo potrebam niškega okraja, kamo-li za preskrbo armade.

**Šolske knjige
šolske zvezke**
in
šolske potrebščine
pri
J. Krajec nasl. in Urb. Horvat-u
v Novem mestu.

Severno bojišče.

Prvotno je naša armada nameravala na obeh straneh Visle vpeljati ofenzivo. Na levi strani Visle je ofenziva uspela do Kamienke, na desnem bregu pa so bili zmagoviti boji pri Frampolu, Krasniku in južno od Lublina. Danklova armada je prodrla do Lublina, medtem ko so Auffenbergove čete istočasno prodirale v smeri proti Cholmu. Auffenbergova armada je zmagala pri Zamostju ter se nato obrnila vzhodno proti Bugu, kjer je združena s četami nadvojvode Jožefa Ferdinanda premagala Ruse ob Huczvi.

Istočasno s temi operacijami se je borila naša Lvovska armada z veliko rusko premočjo, ki je vdrla pri Brodyju v Galicijo. Sledili so boji pri Przemislani, izpraznitev Lvova, nakar so se naše čete utrdile ob Verezyci zahodno od Lvova. Pa tudi tu je nastopil sovražnik z velikansko premočjo. Razvila se je druga Lvovska bitka s tem, da je krenil Auffenberg proti Ravaruski, kjer je naletel na nove močne ruske sile. Med tem je ruska premoč prisilila tudi Danklovo armado, da se je pričela umikati.

Danklova armada se je borila pri Lublinu in Auffenberg je ravno nameraval napasti Ruse pri Lvovu, ko so udrle nove ruske čete med Danklovo in Auffenbergovo armado, vsled česar je bila ogrožena zveza naše glavne sile s tema dvema armadama.

Rusija je postavila proti našim četam vso svojo armado in tudi dve tretjini svojih devetnajstih rezervnih armadnih zborov.

Petdnevna druga bitka pri Lvovu ni prinesla vojne odločitve; zato morejo naše čete le v toliko operirati, da zadržujejo rusko ofenzivo in s tem krijejo Nemčijo pri nadaljevanju njenih vojnih operacij na Francoskem. Šele ko bo imela Nemčija prosto roko, bo padla na ruskem bojišču odločitev.

Uspehi dosedanjih bojev z Rusi. Dunaj, 14. septembra. Boji so se prekinili. Mi smo imeli proti sebi vso rusko glavno moč. Naše čete so se na celi bojni črti umaknile in se zbrale na ozemlju, ki nudi za obrambo najugodnejše pogoje. V zadnjih tritedenskih bojih so naši ujeli 60.000 Rusov in zaplenili 300 topov. Rusi so v stanu postaviti

na bojišče na mesto vsake poražene divizije novo divizijo, kljub temu ni povoda, da bi zgubili pogum, posebno ker so ruske zgube velikanske in ker se nahajajo naše čete sedaj v poziciji, ob kateri se mora zlomiti ruska premoč.

Ruska armada v vzhodni Prusiji popolnoma poražena. Berolin, 13. septembra. (Kor. urad.) Veliki glavni stan poroča: Armada generalnega polkovnika pl. Hindenburga je po večdnevih bojih popolnoma porazila rusko armado v vzhodni Pruski. Umikanje Rusov se je izpremenilo v beg. Hindenburg je pri zasledovanju Rusov že prekoračil mejo in poročal, da je zajel 10.000 neranjenih Rusov in 80 topov. Poleg tega je bilo zaplenjenih mnogo strojnih pušk, letalnih strojev in vozil vsake vrste. Vojni plen neprestano narašča.

Berolin, 14. sept. (Kor. urad.) Uradno se poroča: V vzhodni Pruski je položaj izboren. Ruska armada beži popolnoma razpršena. Dosedaj so Nemci zajeli najmanj 150 topov in 20.000 do 30.000 ujetnikov.

Uspešna bitka pred Lvovom prekinjena. Uradno se poroča: V bitki pri Lvovu se je posrečilo pri in južno od grodeške ceste postavljenim našim četam po tridnevih težkih bojih potisniti sovražnika nazaj in zajeti 10.000 Rusov ter mnogo topov. Tega uspeha pa ni bilo mogoče izkoristiti, ker je naše severno krilo pri Ravaruski ogroženo od velikanske sovražne premoči in ker prodirajo nove ruske čete tako proti armadi generala Dankla, kakor tudi v ozemlje med to armado in med Lvovskim bojnimi poljem. Vsled zelo velike sovražne premoči je bilo potrebno naše, že tri tedne neprestano hlabro se bojujoče armade zbrati na ugodni točki in jih pripraviti za nadaljne operacije.

Ruska premoč. Slovenčev vojni poročevalec med drugim poroča: Ruska premoč šteje mnogo divizij po 16 bataljonov z artilerijo, ki ima kolosalne zaloge municije. Ruske čete dobivajo še vedno ojačenja. Naše čete imajo vtisek, da stopi na mesto, kjer je bilo postreljenih 10 Rusov, 20 drugih. Kljub temu se drže čudovito hlabro in opravljajo dela, ki skoro niso v človeških močeh. Tretji kor ima znatne izgube, vendar se drži naravnost sijajno. Naš položaj ni rožnat, pa tudi ne obupen, ker je mogoča dobra defenziva.

En ruski zbor potolčen. Berolin, 12. sept. (Kor. urad.) Generalni stan naznanja, da je bil v Vzhodni Prusiji 22. ruski zbor s Finskega, ki je hotel čez Lyck poseči v bitko, v Vzhodni Prusiji potolčen.

Nemci zopet potolkli Ruse. Berolin, 10. sept. (Kor. urad.) General Hindenburg je z nemško vzhodno armado potolkel levo krilo še v vzhodni Prusiji se nahajajoče ruske armade ter si tako odprl pot za sovražnikov hrbet. Sovražnik je boj opustil ter se popolnoma umika. Nemška vzhodna armada umikajoče se Ruse zasleduje v severno-vzhodni smeri proti Njemenu.

Na severnem morju.

Berolin, 12. septembra. Iz Wilhelms-havna poročajo: Mala križarka „Karlsruhe“ je, kakor poročajo angleški listi, prestala mal boj z angleškimi križarkami. Pri Barbadosu je potopila angleški parnik „Hovescastle“. Na Severnem morju so

našli ostanke angleškega parnika „Ottava“, ki je najbrže zavozil na mino. Kakor poroča Reuter, sta angleški ladji „Imperialist“ in „Revigo“ na Severnem morju zadeli na mini in sta se potopili. Dva moža posadke „Imperialista“ sta utonila. Stara pomožna angleška križarka „Oceanic“ White-Star-Line se je 9. t. m. blizu severnega škotskega pomorskega obrežja ponesrečila. Parnik je popolnoma izgubljen, vse častnike in mornarje so rešili.

Ponesrečeni srbski vpadi v slavonski Srem.

Dunaj, 11. septembra. (Kor. urad.) Iz poročil z južnega bojišča se spozna, da so deli srbske armade, medtem ko smo mi šli preko Drine, udrli v Srem, kjer se je uveljavil naš odpor.

Srbi vrženi čez Savo. Vukovar. Vojaško poveljstvo iz Zemuna poroča, da je mesto izven nevarnosti. Naše čete so vrgle sovražnika nazaj čez Savo.

Poveljnika srbskih čet ob naši meji. Srbske čete, ki so prekorale Savo, sta baje vodila srbski prestolonaslednik Aleksander in vojvoda Putnik.

Ranjenci z bojišča v Sremu. V Zagreb so pripeljali v petek ob 11. uri zvečer 205 ranjencev, ki so bili ranjeni v Sremu. Vseh ranjencev z južnega bojišča je sedaj v Zagrebu okoli 2500.

Črnogorsko bojišče.

Naši uspehi pri Bileku. Tretji dan so Črnogorci zadnjič poizkusili, da ustavijo naše prodiranje, a so bili popolnoma poraženi. Pustili so en težki oblegovalni in dva gorska topova na bojišču in pobegnili, ne da bi bili mogli s seboj svoje ranjence vzeti. Na begu so naši 150 Črnogorcev odrezali in vjeli. Izgubili so Črnogorci veliko ljudi, naši relativno malo.

Francoska mornarica pred črnogorskim pristaniščem. Kakor znano, so avstrijske bojne ladje blokirale črnogorsko obrežje. V Baru je vladala tišina, zakaj nobena ladja ni mogla iz pristanišča, nobena v pristanišče; počival je ves pomorski promet. Ko se je prikazala na obzorju francoska mnogoštevilna mornarica, so se umaknile avstrijske bojne ladje v severni smeri. Francoska kupčijska ladja je prva zopet oživila zapuščeno črnogorsko pristanišče. Rečeno ladjo so spremljale v Bar tri torpedovke, docim je skupina francoskih bojnih ladij ostala na straži zunaj na odprtem morju. Parnik je plul v pristanišče z največjo previdnostjo. Najprvo je ena izmed treh torpedovk streljala iz topov v morje pri vhodu v pristanišče, da bi užgala mine, ki so jih bili Avstrijci položili. Nato so pa izpustili iz vseh treh torpedovk čolne z mornarji, ki so vsestransko preiskali pristanišče. Zda se je šele upal trgovski parnik v spremstvu treh torpedovk v notranjo luko. Ko je ladja pristala, je izstopilo nekaj francoskih častnikov, in ob enem so razkladali material za brezžično postajo. V Skadrskem jezeru bo zgrajena v bližnji prihodnosti brezžična postaja z veliko napetostjo in bo v zvezi s Parizom. Druga manjša brezžična brzojavna postaja se zgradi na Lovčenu. Lovčenska brzojavna stanica ima posredovati zvezo med črnogorskimi baterijami in francosko vojno mornarico.

Pomnožitev črne vojske.

Dunaj, 12. septembra. (Kor. urad.) Za na bojiščih potrebne nadomestitve, ki so naravna posledica vojnih operacij, je za enkrat v veliki meri poskrbljeno. Vendar pa je dolžnost vojne uprave, da pravočasno poskrbi tudi za mogoče nadaljne nadomestitve, ki presegajo dosedanje izmero. Vsled tega se bodo v bližnji prihodnosti mladeniči, rojeni leta 1894., in črnovojniški obvezanci, rojeni leta 1892 in 1893., v kolikor se je o njih pri na-

boru v letu 1914 izrekel sklep: odložiti (zurückstellen) — ki torej niso bili niti asentirani niti proglašeni za nesposobne za orožje, podvrgli črnovojnemu naboru. Tisti, ki bodo sposobni za vojaško službo, bodo v času, ki ni daleč, na podlagi črnovojniškega zakona vpoklicani v službo.

Nemško-francosko-belgijsko bojišče.

Nova velika bitka, vzhodno od Pariza se vrši na približno 125 km dolgi bojni črti. Sedaj se ve, da to ni bil samo lokalni spopad v bližini Pariza, ampak da se bije velika bitka na črti, ki se prične severovzhodno od Pariza in se vleče do Sezane. Vzhodno od Sezane leži Vitry, ki je označen kot vzhodna točka te bojne črte.

Ta velika bitka, ki traja že več dni, se še ni nikjer odločila. Je pa ta bitka velikanske važnosti tudi za naše operacije na ruskem bojišču. Kajti če se posreči Nemcem tu zadati Francozom odločilen poraz, bo nemška armada kmalu razbremenjena in bo lahko z veliko močjo nastopila na ruskem bojišču, da tam razbremeni avstrijsko armado, proti kateri so sedaj vrgli Rusi vso svojo moč.

Boji za Verdun. Deli armade napadajo južno pri Verdunu ležeče utrdbе, ki zapirajo ceste. Utrdbe Nemci bombardirajo s težkimi oblegovalnimi topovi.

Vojni plen v Reimsu. Nemci so zarubili v Reimsu 70 francoskih aeroplanov, ki so vredni približno en milijon frankov. Aeroplani so v najboljšem stanju.

Nemci zasedli Arras. Berolin, 11. sept. (Priv.) Iz Rotterdama se poroča: Nemške čete so zasedle mesto Arras v departementu Calais.

Arras, vlemški Atrecht, v starem veku Nemetacum, glavno mesto Atrobator, je dandanes mesto s kakimi 30.000 prebivalci, važno križišče železnice, ki vodijo v Calais, Boulogne in Montreuil, sedež škofa in mnogih zavodov ter verskih družb.

Nemški zrakoplov nad Nancyjem. Nemški aviatik je vrgel v francosko mesto Nancy bombo, ki je raztrgala tla in napravila precej škode.

Belgijci se pripravljajo. Berolin, 13. sept. Neki Avstrijec, ki je pobegnil iz Antwerpna, je videl, da kopljejo Belgijci pred antwerpskimi forti jarke, ki jih napolnjujejo z dinamitom, jih potem zopet zasipajo in jih zvežejo z nad- in podzemskimi žicami, da poženejo vse v zrak, kadar bi Nemci osvojili utrdbę.

Ponesrečen izpad Belgijcev iz Antwerpna. Berolin, 14. sept. Uradno se poroča: V Belgiji so včeraj nemške čete vrgle tri belgijske divizije, ki so udrle iz Antwerpna, nazaj.

Bitka pred Parizom se razvija za Nemce ugodno. Berolin, 16. sept. (Kor. urad.) Veliki glavni stan poroča 15. sept. ob 9. zvečer: Boj, ki se je zadnja dva dneva vršil na desnem krilu zapadne armade, se je danes razširil tudi na vzhod, na armade do Verduna, ki imajo stik z zapadnimi četami. Na nekaterih mestih razsežnega bojnega polja je bilo doslej zaznamovati delne uspehe nemških čet, v ostalem je bitka še neodločena.

Berolin, 16. sept. (Poročilo „Slov.) Bitka med Parizom in Vogezi poteka v korist Nemčije.

Belgrad gre h koncu.

Na celi poti med Belgradom in Nišem je brezštevilno beguncev iz Belgrada, ki se ne upajo vrniti nazaj. Belgrad je vsled prejšnjega bombardiranja postal popolnoma zapuščeno in zanemarjeno mesto. Vse trgovine so zaprte, ravno tako tudi gostilne in kavarne. Središče mesta je popolnoma uničeno. Mnoge hiše so razvaline. Največ je pretrpel Kalimogdan in Savska ulica. Tudi kraljeva palača je zelo poškodovana. Tri bombe iz avstrijskih topov so padle na konak. Vrtna terasa je razrušena, streha

prebita in ena bomba je padla v salon za avdljence. Belgrad se neprestano bombardira, ker so Srbi proti ljudskemu pravu bombardirali otvorena mesta Mitrovico in Zemun. Naše topništvo bombardira z velikim uspehom Belgrad, ki se deloma nahaja v plamenu.

Albanska vstaja v Novi Srbiji.

Carigrad, 13. sept. „Le Jeune Turc“ poroča iz Sofije: Albanci na celi črti prodirajo proti Srbiji. V okolici Dobre so ujeli Albanci en bataljon redne srbske armade in so Srbom en top in veliko vojnega materijala zarubili. V skadrski okolici so zasedli Malisori več važnih točk. 3000 Albancev, ki jim poveljujeta Iza Boljetinac in bej Priština, prodira hitro proti Kosovu. Srbske posadke se ne morejo Albancem upirati in se povsod umikajo.

V Egiptu vre.

Vstaja proti angleški vladi v Egiptu se vedno bolj širi. Podnetujejo jo nove nasilnosti Angležev v egipčanski civilni upravi. Nemiri v Aleksandriji in v Kairu zavzemajo vedno večji obseg. Angleži so zadnje dni zelo nezaupljivi nasproti egipčanskemu prebivalstvu in so razorožili egipčanske vojaške čete. Egipčanski kedive je proti izgonu nemškega zastopnika iz Egipta po angleškem vojaškem poveljniku ugovarjal, ker se s tem kršijo njegove vladarske pravice v Egiptu. Angleški poveljnik je nato sam izvedel izgon nemškega poslanika in je temeljem vojnega prava višje egipčanske oblasti podredil angleški vojaški oblasti.

Japonci bombardirajo Čingtav.

Japonci so začeli 25. avgusta Čingtav bombardirati. Istodobno je bombardiralo japonsko brodogradništvo, združeno z angleškimi, francoskimi in ruskimi vojnimi ladjami, pristanišče. Baterije s kopnega so na streljanje silovito odgovarjale.

Zavzetje zelo močno utrjenega Čingtava bo tvorilo zelo težavno nalogo Japoncev. Žrtvovati bodo morali 100.000 mož, predno dosežejo svoj namen. Posadka, ki šteje 7000 mož, je trdno odločena, da se vojskuje do zadnjega moža in do zadnje kaplje krvi. Zadnje tri tedne je 40.000 kitajskih kulijev vsak dan 18 ur ojačevalo utrdbę. Vsa okolica je podminirana in obdana z žičnimi ograjami. Branilci so z živežem in s strelivom preskrbljeni za več kot štiri mesece.

Japonske zgube na morju. Pri blokadi Tsingtauja je presenetil japonsko torpedno flotilo tajfun (veliki morski vihar). Flotila se je potopila. Dva torpedna lovca so topovi iz nemških fortov razstrelili.

Sušite sadje!

Brez obotavljanja pripravite vse stare sušilnice, najsi bodo kakoršnekoli vrste, osnažite in zakrpajte stare zaprašene lese, naredite si novih preprostih les, pripravite kurivo in, ko bo sad dovolj zrel, nemudoma začnite s sušenjem.

Gospodinje, ne zamudite v tem oziru nobene prilike! Sušite sadje na solncu, v peči, na štedilniku, sploh, kjerkoli je primerna toplota in količjak zračnega prepriha. Češplje morajo biti za sušenje popolnoma zrele.

Sadje uporabljajmo predvsem za jed in le izjemoma za vinsko pijačo, nikakor pa ne za žganje.

Gospodarji, spravite vse količjak trpežno jesensko in zimsko sadje v primerne shrambe! Založite se s sadjem kolikor mogoče, pa se vam ni treba bati lakote.

Belokranjski vestnik.

Iz Črnomlja. (Spokorne procesije.) Sedanja strašna vojska je ljudstvo zdramila k splošni molitvi in spokornosti. Pri nas

so se vršile že tri procesije, da bi Bog okrajšal čas poskušnje, na katero nas je postavil s splošno vojsko. Tako smo se v zaupni molitvi zatekli s procesijo prvič k sv. Križu, cerkvi na prijaznem 600 m visokem hribu koprivniške župnije. Polovica te cerkvice leži na ozemlju črnomaljske župnije, zato se tukajšnji župljani tudi radi zatekajo v vsaki potrebi za pomoč v nujnih zadevah. Nudi se pa tudi krasen pogled od cerkve sv. križa na vse strani, zlasti po Belikrajni. — Druga procesija se je vršila k cerkvi Marije Pomočnice v Velikih Rodinah. Na meji, ki loči slovensko zemljo od kočevske ob vrhu vinogradov leži ta mala cerkva, h kateri se obilno zatekajo Kočevjarji in Slovenci, ker je znano, da je Marija tukaj res „kristjanov pomočnica“.

Tretjo procesijo so vodili naši dušni pastirji v bližnjo Vojnovas poleg Črnomlja, kjer je mestno in okoliško pokopališče. K tej starodavni cerkvi, kjer so naši predniki pred mestnim obzidjem Turke pobijali, ki so od one strani na najmanj utrjenem kraju mesto napadali in vsled tega imenovali selo poleg Črnomlja „vojnovas“. To podružnico, ki se ponaša z izvornim altarjem in zvonikom iz baročne dobe, kaj radi pohajajo sosedni Hrvati ob praznikih Marijinega Vnebovzeta in Rojstva, tako, da je poleg Treh far in Željla imenovana cerkev najbolj obiskana od pobožnega ljudstva slovenskega in hrvaškega na one svetke, ki ji prinesejo tudi lepe dohodke v naravnih pridelkih, o čemer priča njena lepa notranjost in zunanost, ki se je po oskrbi domačega g. župnika prenovila. Sploh kažejo prenovljene podružnice črnomaljske župnije na veliko vnemo in gorečnost za čast božjo prejšnjih in sedanjih dušnih pastirjev, ki poleg obilnega dušnopastirskega dela vso pozornost obračajo na lepoto hiše božje.

Domače in tuje novice.

Deška ljudska šola v Novem mestu prične šolsko leto s sv. mašo v soboto, 19. t. m. ob osmih. V ponedeljek, 21. t. m. se prične redni poduk. Kdor se še ni priglasil, naj stori to nemudoma.

Pomožni odbor za občino Šmihel-Stopiče. V denarju in blagu, od daleč in od blizu nam prihajajo novi darovi za rodbine vpoklicanih vojakov. Tako nam je poslal zet gospoda dvornega svetnika pl. Šukljeta gospod dr. Karl Drnovšek, uradnik Anglo banke na Dunaju v naše namene 30.—K in na njegovo priporočilo nam je podaril 20.—K tudi gospod dr. Hans Krassa, uradnik pri istem denarnem zavodu. — Z darilom v blagu pa se je oglašil g. Lesjak, črevljar v Novem mestu, ter nam dal na razpolago šest parov otroških črevljev. S tem darilom nam je prav posebno ustregel, ker je treba predvsem otroke obleči za zimo. — Pomožni odbor se prav toplo zahvaljuje vsem darovalcem in vsem pospeševalcem svoje akcije.

Koliko časa bo trajala vojska? Budimpešta, 14. septembra. Bivši avstro-ogrski poslanik v Berlinu, grof Szögyeny-Marich, je izrazil: Nihče ne more vedeti, koliko časa bo trajala vojska, a zdi se, da tudi padeč Pariza ne bo napravil vojski konca. To sklepa iz okoliščine, ker so Francozi vlado iz Pariza v Bordeaux premestili. Razpoloženje, da se sklene mir, bi šele občutni ruski porazi pospešili.

Velika bitka med Francozi in Nemci. Berolin, 14. sept. (Kor. urad.) Uradno se poroča: Na zahodnem bojišču so dovedle operacije, o katerih se podrobnosti še ne morejo objaviti, do bitke, ki stoji za Nemce ugodno. Vse, po sovražniku z vsemi mogočimi sredstvi razširjene, za nas neugodne vesti, so neresnične.

Francosko zlato na Angleško. Dunaj, 17. septembra. Francoske banke so poslale vse svoje zaloge zlata v London.

Profesor Podboj padel v boju. Po-ročnik Štefan Podboj, v civilni službi c. kr. profesor na celovski gimnaziji, padel v boju dne 31. avgusta. Ko je odhajal na bojišče in se je poslavljaj od svojih prijateljev, je bil izredno veselo razpoložen. Slava njegovemu spominu!

Cesar sprejel vojno kokardo. Urad za vojno pomoč je poklonil po dvornem ceremoniarju cesarju zbirko svojih izdelkov, ki jih razpečava v človekoljubne namene. Cesar je milostno sprejel to kolekcijo in vzela vojno kokardo. Obenem je naročil, naj se to javno naznani.

Lepi uspehi naše armade. Iz izkazov naše vodilne etape oblasti izhaja, da je bilo doslej v notranjost monarhije prepe-ljanih 41.000 Rusov in 8000 Srbov. V bojih smo doslej osvojili nad 300 poljskih topov.

Če se vse reasumira, se lahko pov-darja, da je doslej naša armada na aktiven način in v velejunaških bojih uspešno nastopila proti hrabro in trdovratno borečemu se sovražniku.

Brezposelnost na Angleškem. Mona-kovski listi poročajo, da se v Londonu nahaja nad 80.000 brezposelnih oseb. Zlasti neznosne so razmere v Lancashiru, kjer so tvornice za sukno ustavile obrat in eksport.

Revolucija v Maroku. Dunaj. (Uradno cenzurirano). Čez Italijo se poroča, da je izbruhnila v Maroku proti Francozom re-volucija. Slabe francoske posadke v Ma-roku se morejo komaj braniti.

Junaški Kranjci. Baron Stillfried je bil ranjen v bitki pri Lvovu takoj prvi dan bitke, dne 26. avgusta. Izrazil se je izredno pohvalno o hrabrosti svojega kranj-skega moštva. Rekel je, da so se naši fantje borili sijajno, „fabelhaft“. „Povejte v Ljubljani“, je rekel polkovnik našemu glavarju, „da so Kranjci postavili svojega moža, borili so se veličastno.“

Prestolonaslednik v vojski. Pri bojih pri Lvovu dne 10. sept. je sprejel pre-stolonaslednik Karl Franc Jožef krst v ognju. To nas spominja na ognjen krst našega cesarja Franca Jožefa pred 66 leti, ko se je malo pred nastopom vlade podal v Radeckijev tabor.

Donava nosi mrličje. Iz Vidina in iz drugih bulgarskih podonavskih mest se poroča, da prinaša Donava vsak dan trupla srbskih vojakov, ki so najbrž ob bojih na Savi utonili.

Pisma ranjencem v bolnišnicah po-štnine prosta. Dunaj, 12. sept. (Kor. urad.) Razpis vojnega ministrstva odreduje, da so pisma in dopisnice, naslovljene na ran-jeno moštvo, ki se nahaja v bolnišnicah, poštnine proste.

Kaj pišejo španski listi? Španski listi poročajo, da je angleški kralj že prosil nemškega cesarja za mir, da mu je pa nemški cesar odgovoril, da v sedanjem trenutku še nima časa misliti na to. Dalje pišejo španski listi, da so Angleži pri Hel-golandu izgubili 14 od 19 bojnih ladij.

Amerika utrjuje svoje zahodno pri-morje. Poroča se, da Amerikanci ojačujejo ob svojem zahodnem primorju svoje utrdbe, ki jih z modernimi topovi oborožujejo. Pod orožje so pa več tednov pozvani čast-niki in vojniki pomorske artilerije, ki se vadijo.

Draginja v Srbiji. V Srbiji stane zdaj 1 kg kruha 80 h do 1 K 20 h, to je dva-krat in trikrat več kakor pri nas. Tudi cene drugih življenjskih potrebščin so v Srbiji tako poskočile.

Zopetna vpeljava vozov III. razreda pri brzovlakih državne železnice. S 15. septembrom bodo pri nekaterih brzovlakih državne železnice zopet vpeljali vozove III. razreda. Za naše kraje pride v poštev vlak, ki odhaja iz Dunaja ob 8. uri 40 minut zvečer in pride v Trst ob 11. uri 25 minut dopoldne, ter vlak, ki odhaja iz Trsta ob 5. uri 30 minut popoldne in pride na Dunaj ob 8. uri 15 minut zjutraj.

Nemški listi o hrabrosti naše armade pri Lvovu. „Lokalanzeiger“ piše: Četudi

ni bilo mogoče v tritedenskih bojih veli-kanske ruske premoči nazaj vreči in je ostal boj neodločen, je vendar avstrijska armada dosegla veliko moralno zmago. Hrabrost avstrijske armade je občudovanja vredna in mi smo ponosni na junaško delo takega vojnega tovariša, ki je s takim občudovanja vrednim junaštvom tako gigantskega sovražnika nazaj držal.

Spremenjen vozni red na dolenski železnici. S 15. septembrom nastanejo v prometu osebnih vlakov na dolenski že-leznici, naslednje spremembe:

Osební vlak št. 2219, iz Ljubljane gl. kol. ob 9. uri 1 min. zvečer, prihod v Rudolfovo ob 11. uri 41 min. zvečer, se opusti in nadomesti na gorni delni progi z vlakom št. 2217, iz Ljubljane glav. kol. ob 6. uri 36 min. zvečer, prihod v Rudolfovo ob 8. uri 57 min. zvečer.

35.000 francoskih beguncev v Švici. Genf, 14. septembra. Listi poročajo, da je bilo 6. septembra v kantonu Genf nad 35.000 beguncev iz Pariza. Zdaj puste francoske obmejne oblasti čez mejo le tiste osebe, ki se izkažejo z dovoljenjem vojaškega poveljstva v Parizu.

Nemške bojne ladje na delu. V Gdanskem je pripeljala 9. t. m. neka mala križarka več inozemcev in posadko fin-skega parnika „Uleaborg“, ki ga je neka nemška trpedovka potopila. Nemci so, predno so parnik z osmimi streli potopili, vse potnike prej vkrcali v torpedovko. Angleže (35) in Fince so odvedli v vojno vjetništvo, ostale so pa, ko so se legiti-mirale, izpustili. Mala nemška križarka „Dresden“ je ob brazilskem obrežju potopila s premogom naloženi angleški parnik „Helmwood“.

Nemški ladji potopljeni. Kodanj, 11. septembra. „Agencija Stefani“ poroča iz Bordeauxa: Dve nemški trgovski ladji sta se pogreznila v Atlantskem oceanu. Potopili sta jih „Condé“ in „Descartes“, kateri je podpirala angleška križarica „Bristol“.

Turški vojaški parnik se potopil. Neki mali turški vojaški transportni parnik z 110 vojniki na krovu je trčil 10. t. m. ponoči v neki italijanski parnik. Turški parnik se je potopil. Rešili so le 15 vo-jakov, ostali so utonili.

Japonski rušilec zavozil na skalo. Iz Tokija se brzojavlja v Rottertamu, da je japonski torpedni rušilec „Širotaye“ v megli zavozil na skalo in da se je potopil. O kraju nesreče in o številu žrtev ni nič znanega.

Japonska se pogaja. Japonska je baje predlagala, da pošle 500.000 mož v Evropo, če odstopi Francija Japonski Tonking in Anam. Francoska vlada še ni odgovorila.

Zveza med Kanado in Avstralijo prekinjena. Dunaj, 12. septembra. Nemška križarica „Nürnberg“ je prerezala pomorski kabel med Kanado in Avstralijo. Kabel veže podmorski brzojav.

Ciganska godba v Nišu. Srbski listi so pred kratkim razširili vest, da se je srbski armadi posrečilo ujeti cel avstrijski polk z godbo vred. Od takrat res kon-certira v mestni kavarni v Nišu godba, katere člani imajo avstrijske uniforme. Vsi so trdili, da je to ujeta avstrijska godba. Sedaj se je pa stvar drugače po-jasnila: Srbi so preoblekli 30 srbskih ci-ganov v avstrijsko vojaško uniformo in godba je bila gotova.

Francoska druhal pustoši mesta. Francoska druhal je v mestih Nizza, Montecarlo, Cannes in Mentone izvršila grozna opustošenja, tako da je obisk rivijere od strani tujcev za več let občutno oviran.

Boji med Nemci in Angleži v Afriki. Kakor poročajo angleški listi, je prišlo v bližini reke Songye na meji nemške Vzhodne Afrike in pokrajine Ujassa do boja med Nemci in Angleži; na obeh straneh so precejšnje izgube.

Kako se bijejo kozaki. Neki nadpo-ročnik, ki je bil ranjen v boju pred Lvovom je mnenja, da je bila sovražna ruska ar-

mada štirikrat močnejša kot naš 3. kor. Zato pa je štajerski vojak mnogo boljši. Kozaki se dobro bijejo le v močnih na-padih, drugače so zelo strahopetni. Ruska infanterija je dobra za obrambo, a ne za napadanje. Kakor hitro so naši vojaki naskočili z vso silo sovražnika z bajonetnim jurišem, so pometali Rusi svoje puške proč ter so s povzdignjenimi rokami prosili naše za milost. Ruski pešci so na svojih postojankah skoraj do glave za-kopani v okope.

Avstro-Ogrska in Italija ne prizna-ta nove albanske vlade. Avstro-Ogrska in Italija sta iz Drača odpoklicali svojega konzula. Sedaj ni v Draču več nobenega inozemskega uradnega zastopnika. Ostali so dragomani dotičnih konzulatov, da opravljajo posle, ki so potrebni za malo-številne tuje državljane. Iz tega sledi, da nove albanske vstaške vlade ni priznala nobena velesila.

Mala nemška križarica „Hela“ se potopila. Berlin. (Uradno.) Dne 13. t. m. dopoldne je bila Njegovega Veličanstva mala križarica „Hela“ vsled torpednega strela iz sovražnikovega pomorskega čolna potopljena. Skoro cela posadka je bila rešena.

Kolera v Rusiji. Zunanje ministrstvo objavlja, da so na Podolskem dognali do 2. avgusta 303 obolenja in 115 smrtnih slučajev vsled kolere. Zdaj oboli tam vsak teden 400 oseb na kolero. Tudi v distriktu Vinica se kolera vedno hujše širi. Kolera razsaja že tudi v distriktih Litinsk in Jambol.

Število vojnih vjetnikov na Nemškem. Do 11. septembra je bilo na Nemškem nastanjenih okroglo 220.000 vojnih ujet-nikov. Med njimi je Francozov: 1680 častnikov in 86.700 mož; Rusov: 1830 častnikov in 91.400 mož; Belgijcev: 440 častnikov in 30.200 mož; Angležev 160 častnikov in 7350 mož. V tem številu vojnih ujetnikov, ni všteti 40.000 Fran-cozov, zajetih pri Maubeugeu, in velik del v bitki pri Tannenbergu na Vzhodnem Pruskem ujetih Rusov.

Essad paša v Nišu. Essad paša je odpotoval iz Soluna v Niš, da se s srbsko vlado domeni o razmerju med Srbijo in Albanijo.

Ruske bojne ladje pred bulgarskimi pristanišči. Iz Sofije se poroča, da so se pred bulgarskimi pristanišči pojavile ruske vojne ladje, ki pristanišča opazujejo. Pred Burgas so ruske vojne ladje priplule prvič dne 30. avgusta in so mesto razsvetljevale z metalci svetlobe.

Delcassejev sin ranjen in ujet. Sin francoskega ministrskega predsednika Del-casseja je ranjen zašel v nemško ujetništvo. Sedaj se nahaja v lazaretu v Diedenhofnu.

Wied zopet vstopi v prusko armado. Bivši albanski knez Wied je prijavil svoj zopetni vstop v prusko armado.

Divizionar Paukert ponesrečil. Listi poročajo, da je postal divizionar fml. Fr. Paukert v Sily-Sap žrtev grozne nesreče. Prišel je pod kolesa vozečega vlaka, ki ga je popolnoma raztrgal. Uvedli so preiskavo.

Vojaški kurat, Slovenec Rozman padel v boju pri Lvovu. Pri kraju Golgory je padel dne 27. avgusta c. kr. vojaški kurat Valentin Rozman, ravno ko je hitel nekemu težko ranjenemu na pomoč. Zadet je bil ravno v srec. Rusi niso kljub raz-obešeni zastavi „Rdečega križa“ prizanesli obvezovališču in so tako tudi na ranjence streljali.

Slovenskim fantom za slovo na pot v cesarsko službo. Ta naslov ima lepa molitvena knjižica, spisana za naše mla-denice, vzete in poklicane k vojakom. Knjiga ima jako praktične nauke za mla-dega vojaka, da se nauči spoštovati vojaški stan, da se zaveda svojih dolžnosti, da se obvaruje mnogih pogubnih nevarnosti tega stanu, da ostane zvest Bogu in cesarju. Starši, poskrbite, da si jo omisli vsak vo-jajski novinec. Naprodaj bo v „Katoliški Bukvarni“, pa tudi gospodje duhovniki Vam jo bodo radi naročili. Cena za vo-jajski molitvenik je nizka in znaša za

trpežno vezavo z rdečo obrezo 1 K 20 v.

Francoski zrakoplov z depešo na carja razstreljen. Neki bavarski častnik je sporočil v Berlin, da je bilo pri Nancyju razstreljenih več francoskih zrakoplovov, katerih eden je imel depešo Poincareja na ruskega carja, v kateri francoski pred-sednik zahteva od carja, naj prične z najostrejšo ofenzivo, da pridobi Francoska osem dni počitka, ker je sicer izgubljena.

Pogodba sporazuma za sklepanje miru obsega tudi Belgijo in Srbijo. Posebna pogodba trojnega sporazuma, da se smejo staviti mirovni pogoji le sporazumno, obsega, kakor so tukajšnji politični do-znali, tudi Belgijo in Srbijo.

Rumunija poziva svoje podanike do-mov. Rumunska vlada poziva vse Rumunce, ki bivajo v Nemčiji, da naj se nujno vr-nejo domov. Rumunski dijaki, ki študirajo na nemških vseučiteljskih, so brzojavno pozvani pod orožje.

Prvi poizkus mirovnega posredovanja. Milanski listi poročajo, da bodo bodoči teden nevtralne velesile pri vojskujočih se državah poizkusile prvo mirovno posredovanje.

Francози in Angleži priznavajo, da so izgubili 72.000 mož. Vojni poročevalci inozemskih časopisov v francosko-angleškem taboru poročajo čez Rotterdam, da je vodstvo francoske armade izjavilo, da so izgubile z vjetniki francosko-angleške ar-made dozdej 72 tisoč mož.

Pobratimstvo turških in bolgarskih častnikov. „Utro“ poroča, da so priredili turški častniki ob meji bolgarskim častni-kom pojedino, pri kateri so napivali turško bolgarski zvezi.

Indijske čete na Francoskem. Pa-riški dopisnik „Züricher Zeitung“ poroča: Došlo je v Marseille 20.000 indijskih peš-cev in tri indijske kavalerijske brigade.

Nepričakovana izprememba v špan-skem poslanstvu na Francoskem. Dose-danji španski poslanik Villa Urrutia je odpotoval nepričakovano iz Pariza na Angleško, ne da bi se bil poslovil pri predsedniku francoske republike in pri francoski vladi.

Loterijske številke.

Gradec, 16. septembra 34 18 88 63 36

Pred Parizom.

Tukaj se bje nemška in francosko-angleška armada na 400 km dolgi črti, od Verduna do Pariza že enajsti dan. Nemci so dosegli delne uspehe, posebno, ker se je posrečilo armadi nemškega pre-stolonaslednika, s tem, da je zavzela utr-jene francoske postojanke jugovzhodno od Verduna, poseči v boj. Trdnjava Verdun stoji pred padcem.

Na severu.

Naše čete se pripravljajo za nove boje proti Rusiji, za sedaj se vrste od-mori z manjšimi spopadi.

Naše čete na potu v Valjevo.

Bjelina. (V Zagrebu uradno cenzuri-rano). Naše čete, ki so pred nekaj dnevi prekoračile Drino in šle v Srbijo, gredo proti Valjevu. Pri našem prehodu čez Drino so imeli Srbi grozne izgube. Drina je bila polna pobitih Srbov.

Japonska zagotovila Angleški pomoč.

Dunaj, 16. septembra. Japonska je zagotovila Angleški svojo pomoč pod po-goji, da se smejo Japonci prosto naseljevati v angleških kolonijah ob Tihem oceanu, da dá Angleška Japonski 200 milijonov dolarjev posojila in da ima Japonska prosto roko na Kitajskem. Angleška je sprejela te pogoje.

Gospodarstvo.

Trgatev.

S trgatevijo se ne smemo prenačljiti. Predno pričnemo trgati, naj grozdje popolnoma dozori.

Iz nezadostno zrelega grozdja bi pridelali zopet kislico, ki bi jo nihče kupiti ne maral. Letos bo vina dovolj in prodalo se bo ono vino boljše in lažje, ki bo boljše kakovosti. Na kakovost grozdja pa vpliva pred vsem zrelost grozdja in pravilno ravnanje z moštom in vinom.

V obče bi ne smeli na Dolenjskem nikdar pričeti s trgatevijo pred oktobrom, letos že celo ne kaže začeti pred drugim tednom oktobra.

Dostikrat se prenačljijo vinogradniki s trgatevijo zaradi tega, ker prične grozdje gniti. Vendar pa naj pomislijo, da ni pametno, ako potrgajo zaradi nekaj gnilih grozdov, vse drugo grozdje nezrelo! Zato pa, če grozdje prične gniti, ga dvakrat podberimo in kar je zdravega, pustimo dozoreti. Tudi iz gnilega grozdja pripravimo lahko dobro in stanovitno vino, ako pravilno postopamo. Ker je treba z gnilih grozdjem drugače ravnati kot z zdravim, je tudi pri glavni trgatevi treba, da ločimo gnilo ali bolno grozdje od zdravega. Gnilo grozdje ali posamezne gnile jagode je treba odbrati iz zdravega grozdja.

Najbolje je, če ima vsak trgač svojo posodo za zdravo in dva skupaj tretjo posodo za gnilo grozdje, kamor mečeta gnilo grozdje ali posamezne gnile jagode, ki jih je treba skrbno izkrpati iz zdravega. Gnilo grozdje stran metati ni prav. Prvič ga je škoda, ker dostikrat ravno najbolj zrel grozd najprej segnija, drugič se pa s tem, da se pusti gnilo grozdje po tleh, po vinogradih širijo le razne bolezni in zajedalke, kakor n. pr. kisli črvček itd.

Tudi iz gnilega grozdja se da pravilnim potom pripraviti dobro vino, ki — če ni že za prodajo — je vsaj za domačo pijačo prav prikladno. V mokrih letih se pa tudi prav lahko zgodi, posebno če začne že prav zrelo grozdje gniti, da je vino iz gnilega grozdja boljše kakor iz zdravega.

Če hočemo iz gnilega grozdja narediti dobro in stanovitno pijačo, je prvo in glavno načelo, da ga hitro iztisnemo (izprešamo), kajti čim dlje je zdrav grozdni sok v dotiki z gnilo jagodno kožico in z gnilimi peceljčki, tem večja nevarnost je, da dobi mošt, ozir. potem tudi vino, tuj, grenak okus in da se naleže raznih glivic, bakterij in kyasil, ki so vzrok, da je tako vino nestanovitno, vlačljivo, gosto rjavo ali pa ga docela pokvarijo, tako, da zavre.

Zato, da se gnilobne in druge škodljive snovi in glivice, ki pridejo z gnilih grozdjem v mošt, že v moštu uničijo, imamo pripomoček v žveplanju. Žveplova sokislina (žvepleni dim) je namreč najhujši strup za take škodljive glivice in tvarine.

Pravilno delamo tako-le: Kakor hitro se nabere gnilega grozdja za eno stiskalnico (prešo) ga zmeljemo in hitro iztisnemo (izprešamo) ter mošt denemo v močno zažveplan sod. Na 1 hl vsebine je v sodu zažgati vsaj eno azbestno trščico (azbestni trak) žvepla.

Če volimo večji sod in zato večkrat vanj gnilobni mošt devljemo, je pred vsakim polnjenjem treba iznova nekoliko zažveplati, ker žveplova sokislina tudi iz zaprtega sode kmalu izpuhti. Tak hudo žveplan mošt začne šele čez nekaj dni kipeti in kipi bolj počasi, da pa potem dobro in stanovitno vino.

Kdor hoče še natančneje delati in iz gnilega grozdja še boljše vino pripraviti, ta naj tako-le postopa:

Primerno velik sod (ne čez 3 hl) se dobro zažvepla, potem se vanj — najbolje skozi posebno cedilce, da mošt skozi v tenkih curkih prši v sod, — vlije približno eno tretjino vsebine gnilobnega mošta. Nato

se sod zabije in se semtertja valja (kota), da posrka vso žveplovo sokislino, to je ves puh po zažganem žveplu. Potem se sod odpre, zopet zažvepla, napolni do druge tretjine in se valjanje ponovi. Končno se sod zažvepla tretjič in se napolni z moštom do vrha.

Tako hudo žveplan mošt ostane vsaj 2 do 3 dni tih, to je, da ne kipi. Vse blato in z njim večji del škodljivih z žveplanjem uničenih ali vsaj omotenih glivic se poleže tekom 24 ur na dno sode.

Ko se je to zgodilo, pretočimo tako razkužen in od škodljivih snovi očiščen mošt v drugo, snažno posodo, in blato, ki se je nabralo na dnu sode, zavrzemo.

Pri tem pretakanju pritrdimo na pipo kak škropilnik (razpršilnik) ali vsaj z metlico mešamo mošt, ki teče v škafo, da se dobro prezrači in da izpuhti iz njega žveplova sokislina, ki se je je bil mošt pri žveplanju nasrkal. S tem postane mošt zopet bolj sposoben za kipeenje, ker izpuhtela žveplova sokislina ne ovira več razvoja kipelnih glivic.

Da pa začne mošt prej kipeti, mu dodenemo na vsak hektoliter en liter burno kipečega mošta iz dobrega, zdravega grozdja, ali pa čisto kipečega mošta, ki si ga pripravimo s pomočjo čistorejnih drož. S tem vanj vcepimo velik del dobrih, zlahtnih kipelnih glivic, ki pospešijo čisto kipeenje mošta.

Kakor hitro neha mošt prej kipeti, zalijemo sod do vrha, in ko se potem mlado vino nekoliko učisti, pretočimo ga vsaj do konca novembra v snažen, dobro zažveplan (en trak na 2 hl) sod.

B. Skalicky.

Čebelna gniloba in njeno zatiranje.

Kakor znano, je na Kranjskem precej razširjena kupčija z živimi čebelami. Tudi pri nas na Dolenjskem se peča več čebelarstev prekupev ž njo. Naša čebela kot najboljša pasma slovi zaradi svojih lastnosti-miroljubnosti, pridnosti in rojivosti, zato jo domači in tuji čebelarji kupujejo za povzdigo svojih čebelarstev obratov in posebno za križanje tistih čebelnih pasem, ki rade ne rojijo. Take čebelne pasme se nahajajo v severnih delih Evrope, na Nemškem, Ruskem, Švedskem, Belgiji in Holandiji. V najnovjšem času se uvaža naša čebela celo v Azijo, Ameriko in Avstralijo. V to kupčijo se je vtihotapila velika ne-poštenost.

Kakor vsako živo bitje, je podvržena tudi čebela nekaterim boleznim. Najhujša je gniloba čebel, ki obstoji v tem, da pogine in začne v celicah gniti čebelna zalega ter se polagoma spreminja v neko rujavo tvarino, ki smrdi po gnilih ribah in jajcih. Čebele postanejo klaverne in si začetkoma pomagajo na ta način, da vso napadeno zalego iznašajo na panjevo brado, kjer se jo vidi kot nekaj smrkelj. Če bolezen napreduje, okužijo se tudi sosedni panji. Pri takih čebelnjakih se kmalu opaža ropanje čebel iz sosednih čebelnjakov. Ker je bolezen nalezljiva, nastane vsled tega nevarnost za okuženje in pogin čebel v celi okolici. Ako se take panje — spomladi ali jeseni — proda v tujino, je oškodovan prekupec na svojem dobrem imenu, še bolj pa odjemalec, ki za drag denar dobi ne-le ničvredne čebele, ampak mu занesejo še nevarnejšo bolezen. V zadnjih letih se je žal slišalo pritožbe, da se množe taki slučaji, ko so čebelarstvi prekupeci Avstro-Ogrske zlasti iz alpskih dežel take okužene čebele prodajali v inozemstvo. S tem trpi in peša vsa kupčija z živimi čebelami. Iz Kranjskega taki slučaji niso znani, pač pa mnogo iz sosednih kronovin, kjer je razširjena naša čebela.

V obrambo teh razmer je izdalo poljedelsko ministrstvo sporazumno z drugimi ministrstvi naredbo z dne 18. julija 1914, s katero se določajo predpisi, kako se mora

v bodoče postopati v slučaju nastopa nalezljive čebelne gnilobe, da se ista zatre.

Ker velja ta ministrska naredba tudi za našo Kranjsko, potrebno je, da se ž njo seznanimo. Glavna nje vsebina je: čebelna gniloba se je uvrstila med nalezljive živalske bolezni, ki se morajo po § 16 postave z dne 6. avgusta 1909, št. 177 naznaniti c. kr. političnim oblastvom, ki potem vse potrebno ukrenejo. Iz tega sledi obveznost, da se mora naznaniti vsak slučaj čebel gnilobe, ki se potem uradnim putem preišče ter vse potrebno ukrene, da se zatre. Tozadevne predpise in način njih izvrševanja priobčim v prihodnjem članku.

Ta ministrska naredba bode imela za povzdigo naše čebeloreje dobrodejne posledice. Pri nas na Kranjskem, osobito na Dolenjskem, se o čebelni gnilobi še malo ve. Le posamezni slučajji so. Dosedaj se ni smatralo za kaznjivo, če se je kak tak osumljen panj za nizko ceno prodal čebelarstemu predkupcu. V takih slabotnih panjih se v tujini pri navadno mrzlejšem podnebjju, drugačni paši in nepravilnem oskrbovanju lahko še-le izcimi gniloba. V bodoče se pod kaznijo ne bodo več smeli taki panji ne prodajati in ne v čebelnjakih trpeti, ampak se bodo morali vsi sumljivi slučajji javiti pristojnemu političnemu oblastvu, ki bode potrebno ukrenilo. Ta naredba je stopila dne 22. avgusta t. l. v veljavo in zato opozarjamo na njo naše čebelarje s sledečim svetom: Vsak čebelar pregleduj natanko svoje panje in ako opazi gori navedene znake te bolezni naj naznani osumljene panje c. kr. okrajnemu glavarstvu. V obče pa pazimo v bodoče bolje na svoje čebele; držimo le močna ljudstva, v dobro zavarovanih čebelnjakih. Pazimo, da čebele ne trpe spomladi na prehlajenju in ni se nam treba bati te bolezni. Ako pa sumimo, da bi se nam utegnila le priklatiti, krmimo pridno čebele s pristnim medom (če ga nimamo, s sladkorno tekočino) in bolezen navadno zgine. Ne kupujmo medu za pitanje čebel, ampak si ga sedaj v jeseni prihranimo za spomladansko krmljenje. Letos bode obilen pridelek medu in ne prodajajmo ga za slepo ceno, prihranimo si ga za spomlad. S pristnim medom krmljene čebele nam bodo dale zgodnje in močne roje; ti pa bodo zopet mnogo medu nanosili. Imenovana ministrska naredba bode naši čebeloreji koristila in kakor so dosedaj naši čebelarstvi prekupeci radi kupovali naše čebele, jih bodo v bodoče še rajše. Dolžnost posameznika pa je, da pazi na svoje čebele in ako bi se utegnile ugnezditi ta nalezljiva bolezen, da jo takoj javi pristojni c. kr. politični oblasti, ki bode potrebno ukrenila.

A. Lapajne.

Drugi izkaz darov za Rdeči Križ v novomeškem političnem okraju.

Županstvo Gorenje Polje 7 K, županstvo Belacerkev 27 K 50 v, županstvo Dobriče 260 K 70 v, županstvo Poljanice 122 K 13 v, župni urad Dolnja Toplareber 5 K, župni urad Čermošnjice 15 K 20 v, Janez Grill, Krapflern

20 K, župni urad Mirna 107 K 72 v, župni urad Selo pod Šumbregom 21 K, župni urad Stopiče 299 K 18 v, županstvo Smuka 62 K 30 v, gpdč. Sofie Wimmel, Trst 10 K, profesorji Gorijanec in Kunc 4 K 80 v, župni urad Stopiče 59 K 18 v, župni urad Brusnice 15 K 18 v, dr. Otokar pl. Kočevar 5 K, dobrodelni koncert Novomesto 127 K 40 v, urad za vzdrževanje železnice 44 K, poštni oskrbnik Ravnihar za september 5 K, Marijanska kongregacija Čermošnjice 49 K 60 v, Ana Šali Novo mesto 5 K, Čevljarska zadruga Novo mesto 20 K, nadkomisar Alfred Chat 20 K, gospa Antoinette pl. Fichtenau, Struga 13 K, šolsko vodstvo Žužemberk 50 kron 80 vin, župni urad Mirna peč 42 K 16 v, župni urad Prečna 281 K 24 v, dijaške predstave Novo mesto 183 K 15 v. Skupaj 1883 K 24 v.

Zahvala.

Za vse prisrčne dokaze odkritega sožalovanja, ki so nam došli povodom smrti našega izkreno ljubljenega očeta, starega očeta in tasta, gospoda

Franc Prijatelja

posestnika in trgovca,

se tem potom najprisrčneje zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, posebno še milostlj. g. proštu dr. S. Elbertu, preč. duhovščini, č. usmiljenim bratom in sestram, kakor tudi vsem spremljevalcem in darovalcem vencev.

NOVO MESTO, dne 16. septembra 1914.

Žalujoča rodbina Rozman.

Dražbeni oklic.

E 572/14

Dne 14. oktobra 1914 ob polu 10. uri dopoldne vrši se pri podpisnem sodišču soba št. 8. dražba posestva vlož. št. 369. kat. obč. Stranskavas, obstoječe iz hiše št. 36 v Birčivasi, ene njive in enega gozda. Cenilna vrednost je 3900 kron, najmanjši ponudek 2600 kron.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. IV.,

dne 5. septembra 1914. 82

Dražbeni oklic.

E 311/14

Dne 5. oktobra 1914 ob polu 10. uri dopoldne vršila se bode pri podpisnem sodišču soba št. 8 prisilna dražba zemljišča vlož. št. 176 k. obč. Daljni vrh, obstoječega iz hiše, svinjaka, kašče, hleva, poda, kozolca, 8 njiv, 3 gozdov, 1 vrta, 2 travnikov in solastniške pravice do 1/13 vlož. št. 207 in 1/11 vlož. št. 203 k. obč. Daljni vrh. Cenilna vrednost je 10.500 K in najmanjši ponudek 7000 K.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. IV.,

dne 28. avgusta 1914. 81

Odda se v najem s 1. oktobrom prej

Anton Jakaz-ova gostilna

v Novem mestu. — Pogoji se izvedo pri Francu Perku, zastopniku „Slavije“ v Novem mestu. 83-2-1

Podpisana najljudneje naznanjam slavnemu občinstvu, da izvršujem

pečarsko obrt

še vedno in ravno tako dalje, akoravno je bil moj mož vsled mobilizacije vpoklican k vojakom. Imam že priletnega pomočnika, ki obstoji že cel čas pri naši tvrdki in je torej povsem zanesljiv.

Priporočam se za cenjena naročila, kakor popravila in nova postavljanja peči in štedilnikov, ter beležim z odličnim spoštovanjem

76-3-3

Marija Klemenčič.

Kan d i j a pri Novem mestu 1. septembra 1914.

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

≡ v lastnem domu v Kandiji ≡

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4³/₄ 0/0

1-0-23

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.